

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

15 päivänä heinäkuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin kansalaisuus – Jäsenvaltion kansalainen, joka ei harjoita taloudellista toimintaa ja joka oleskelee toisen jäsenvaltion alueella kansallisen oikeuden nojalla – SEUT 18 artiklan ensimmäinen kohta – Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltä – Direktiivi 2004/38/EY – 7 artikla – Yli kolmen kuukauden oleskeluoikeuden saamisen edellytykset – 24 artikla – Sosiaaliavustusten käsite – Yhdenvertainen kohtelu – Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan erosopimus – Siirtymäkausi – Kansallinen säännös, jolla toimeentuloetuus evätään unionin kansalaisilta, joilla on määräaikainen oleskeluoikeus kansallisen oikeuden perusteella – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 1, 7 ja 24 artikla

Asiassa C-709/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Appeal Tribunal for Northern Ireland (Pohjois-Irlannin hallintotuomioistuin, Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 21.12.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.12.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

CG

vastaan

The Department for Communities in Northern Ireland,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešić, L. Bay Larsen, A. Kumin ja N. Wahl sekä tuomarit T. von Danwitz, K. Jürimäe (esittelevä tuomari), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, I. Ziemele ja J. Passer,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.5.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

- CG, edustajinaan R. Drabble ja T. de la Mare, QC, T. Royston ja G. Sarathy, barristers, sekä M. Black ja S. Park, solicitors,
- The Department for Communities in Northern Ireland, asiamiehenään C. Cooley, avustajinaan T. McGleenan, QC, ja L. McMahon, BL,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään F. Shibli ja S. McCrory, avustajinaan D. Blundell, QC, ja J. Smyth, barrister,
- Euroopan komissio, asiamiehinään E. Montaguti ja J. Tomkin,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.6.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 18 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Kroatian ja Alankomaiden kansalainen CG, joka on asunut Pohjois-Irlannissa (Yhdistynyt kuningaskunta) vuodesta 2018 lähtien, ja toisaalta Department for Communities in Northern Ireland (Pohjois-Irlannin kunnallisasioiden virasto, Yhdistynyt kuningaskunta) ja jossa on kyse siitä, että tämä viimeksi mainittu ei ole myöntänyt ensin mainitulle sosiaaliavustusta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 SEUT 18 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:
”Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä perussopimusten soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussopimusten erityismääräysten soveltamista.”
- 4 SEUT 20 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:
”Otetaan käyttöön unionin kansalaisuus. Unionin kansalainen on jokainen, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus. Unionin kansalaisuus täydentää mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.”
- 5 SEUT 21 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:
”Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, jollei perussopimuksissa määrätyistä tai niiden soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetyistä rajoituksista ja ehdoista muuta johdu.”

Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimus

- 6 Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen (EUVL 2020, L 29, s. 7; jäljempänä Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimus), joka hyväksyttiin 17.10.2019 ja joka tuli voimaan 1.2.2020, johdanto-osan kuudennessa, kahdeksannessa ja yhdeksännessä perustelukappaleessa määrätään seuraavaa:

”Toteavat, että on välttämätöntä suojata vastavuoroisuuden pohjalta unionin kansalaisia ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia ja heidän perheenjäseniään silloin kun he ovat ennen tässä sopimuksessa mainittua päivämäärää käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, sekä varmistaa, että heidän tämän sopimuksen mukaiset oikeutensa ovat täytäntöönpanokelpoisia ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen; lisäksi osapuolet toteavat, että oikeuksia, jotka johtuvat sosiaaliturvavakuutuksiin liittyvistä kausista, olisi suojattava,

— —

Katsovat, että häiritsevien katkosten välttämiseksi kaudella, jonka aikana tulevaa suhdetta koskevasta sopimuksesta (koskevista sopimuksista) neuvotellaan, on sekä unionin että Yhdistyneen kuningaskunnan edun mukaista määrätä siirtymä- tai täytäntöönpanokaudesta, jonka aikana unionin oikeutta, mukaan lukien kansainväliset sopimukset, sovellettaisiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa yleisesti ottaen samoin oikeusvaikutuksin kuin jäsenvaltioissa; siirtymä- tai täytäntöönpanokauden soveltamisen ulkopuolelle jäisivät kuitenkin kaikki sellaiset seuraamukset, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan erotessa unionista tulisivat koskemaan Yhdistyneen kuningaskunnan osallistumista unionin toimielinten, elinten ja laitosten toimintaan ja varsinkin sitä, että tämän sopimuksen voimaantulopäivänä kaikkien Yhdistyneen kuningaskunnan unionijäsenyyden perusteella nimettyjen, nimitettyjen tai valittujen jäsenten toimikaudet unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa päättyvät,

Toteavat, että vaikka unionin oikeutta sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäkauden aikana, Yhdistyneen kuningaskunnan erityisluonne eronneena jäsenvaltiona merkitsee sitä, että sen on tärkeää voida valmistella ja viimeistellä omat uudet kansainväliset järjestelynsä, myös unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla, edellyttäen, että kyseiset Yhdistyneen kuningaskunnan sopimukset eivät tule voimaan eikä niitä sovelleta siirtymäkauden aikana ilman unionin lupaa”.

- 7 Tämän sopimuksen ensimmäinen osa, joka koskee yhteisiä määräyksiä, sisältää sen 1–8 artiklan. Kyseisen sopimuksen 2 artiklan a ja c alakohdan sanamuoto on seuraava:

”Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

a) ’unionin oikeudella’

- i) Euroopan unionista tehtyä sopimusta, Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta, jäljempänä ’Euratom-sopimus’, sellaisina kuin ne ovat muutettuina tai täydennettyinä, samoin kuin liittymissopimuksia ja Euroopan unionin perusoikeuskirjaa, joita kaikkia yhdessä kutsutaan ’perussopimuksiksi’;
- ii) unionin oikeuden yleisiä periaatteita;
- iii) unionin toimielinten, elinten tai laitosten antamia säädöksiä;

--

c) 'unionin kansalaisella' henkilöä, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus”.

- 8 Saman sopimuksen 4 artiklan, jonka otsikko on ”Tämän sopimuksen voimaantuloa, täytäntöönpanoa ja soveltamista koskevat menetelmät ja periaatteet”, 1–4 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Tämän sopimuksen määräyksillä ja tämän sopimuksen nojalla sovellettaviksi tulevilla unionin oikeuden säännöksillä on Yhdistyneen kuningaskunnan osalta ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa samat oikeusvaikutukset kuin unionissa ja sen jäsenvaltioissa.

Näin ollen oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden on erityisesti voitava vedota suoraan tämän sopimuksen määräyksiin tai sellaisiin tässä sopimuksessa viitattuihin säännöksiin, jotka unionin oikeuden mukaisesti voivat tuottaa välittömiä oikeusvaikutuksia.

2. Yhdistynyt kuningaskunta varmistaa kansallisen primäärilainsäädännön avulla, että 1 kohdan määräyksiä noudatetaan; tämä koskee myös sitä vaatimusta, että oikeus- ja hallintoviranomaisilla on oltava valtuudet olla soveltamatta kansallisia säännöksiä, jotka ovat ristiriidassa tämän sopimuksen tai tämän sopimuksen nojalla sovellettaviksi tulevien unionin oikeuden säännösten kanssa.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä, joissa viitataan unionin oikeuteen tai sen käsitteisiin tai säännöksiin, on tulkittava ja sovellettava unionin oikeuden menetelmien ja yleisten periaatteiden mukaisesti.

4. Tämän sopimuksen määräykset, joissa viitataan unionin oikeuteen tai sen käsitteisiin tai säännöksiin, on pantava täytäntöön ja niitä on sovellettava niiden tulkintojen mukaisesti, jotka käyvät ilmi Euroopan unionin tuomioistuimen ennen siirtymäkauden päättymistä antamista tuomioista.”

- 9 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen toinen osa, jonka otsikko on ”Kansalaisten oikeudet”, muodostuu sopimuksen 9–39 artiklasta. Kyseisen sopimuksen 9 artiklan c alakohdan i alakohdan sanamuoto on seuraava:

”Rajoittamatta III osaston määräysten soveltamista tässä osassa tarkoitetaan:

--

c) 'vastaanottavalla valtiolla':

- i) unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä osalta Yhdistynyttä kuningaskuntaa, jos he oleskelivat Yhdistyneessä kuningaskunnassa unionin oikeuden nojalla ennen siirtymäkauden päättymistä ja jatkavat oleskelua siellä myös siirtymäkauden päätyttyä”.

- 10 Mainitun sopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Rajoittamatta III osaston määräysten soveltamista tämän osan määräyksiä sovelletaan seuraaviin henkilöihin:

- a) unionin kansalaisiin, jotka oleskelivat Yhdistyneessä kuningaskunnassa unionin oikeuden nojalla ennen siirtymäkauden päättymistä ja jotka jatkavat oleskelua siellä myös siirtymäkauden päätyttyä;

– –”

- 11 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 12 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Sopimuksen tämän osan soveltamisalalla kielletään tämän sopimuksen 10 Artiklassa tarkoitettujen henkilöiden kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 18 Artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu syrjintä vastaanottavassa valtiossa ja työskentelyvaltiossa, sanotun kuitenkin rajoittamatta sopimuksen tämän osan erityismääräysten soveltamista.”

- 12 Kyseisen sopimuksen 13 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Unionin kansalaisilla ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisilla on oikeus oleskella vastaanottavassa valtiossa niiden rajoitusten ja edellytysten mukaisesti, jotka on vahvistettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 21, 45 tai 49 Artiklassa ja [Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77)] 6 Artiklan 1 kohdassa, 7 Artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa, 7 Artiklan 3 kohdassa, 14 Artiklassa, 16 Artiklan 1 kohdassa tai 17 Artiklan 1 kohdassa.”

- 13 Mainitun sopimuksen 18 artiklan, jonka otsikko on ”Oleskeluasiakirjojen myöntäminen”, sanamuoto on seuraava:

”1. Vastaanottava valtio voi edellyttää, että unionin kansalaiset tai Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä sekä muut henkilöt, jotka oleskelevat vastaanottavan valtion alueella tässä osastossa vahvistettujen edellytysten mukaisesti, hakevat uutta oleskeluasemaa, jonka avulla he saavat tämän osaston mukaiset oikeudet, sekä kyseisen aseman osoittavaa asiakirjaa, joka voi olla sähköisessä muodossa.

Tällaista oleskeluasemaa koskevan hakemuksen suhteen noudatetaan seuraavia ehtoja:

– –

- k) vastaanottava valtio voi edellyttää unionin kansalaisilta ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisilta ainoastaan, että nämä esittävät hakemuksensa tueksi tämän kohdan i alakohdassa tarkoitettujen henkilöllisyystodistusten lisäksi seuraavat direktiivin 2004/38/EY 8 Artiklan 3 kohdassa tarkoitetut asiakirjat:

– –

- ii) kun he oleskelevat vastaanottavassa valtiossa direktiivin 2004/38/EY 7 Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti ammatissa toimimattomina henkilöinä, selvitys siitä, että heidän itsensä ja heidän perheenjäsentensä varat ovat riittävät, jotta he eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi vastaanottavan valtion sosiaalihuoltojärjestelmälle, sekä selvitys kattavasta sairausvakuutusturvasta vastaanottavassa valtiossa; tai

--

--

4. Jos vastaanottava valtio päättää, että unionin kansalaisten tai Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten, heidän perheenjäsentensä ja muiden henkilöiden, jotka oleskelevat vastaanottavan valtion alueella tässä osastossa määrättyjen ehtojen mukaisesti, ei tarvitse hakea 1 kohdassa tarkoitettua uutta oleskeluasemaa, jotta heidän oleskelunsa olisi laillista, ne, joilla on oikeus tämän osaston määräysten mukaiseen oleskeluun, saavat direktiivin 2004/38/EY mukaisin edellytyksin oikeuden uuteen, mahdollisesti sähköisessä muodossa olevaan oleskeluasiakirjaan, jossa ilmoitetaan, että asiakirja on myönnetty tämän sopimuksen mukaisesti.”

- 14 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 19 artiklan, jonka otsikko on ”Oleskeluasiakirjojen myöntäminen siirtymäkauden aikana”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Vastaanottava valtio voi siirtymäkauden kuluessa sallia, että 18 Artiklan 1 ja 4 kohdassa tarkoitettuja oleskeluasemaa tai oleskeluasiakirjaa koskevia hakemuksia tehdään vapaaehtoisuuden pohjalta tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.”

- 15 Kyseisen sopimuksen 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhdenvertainen kohtelu”, säädetään seuraavaa:

”1. Ellei tämän osaston ja tämän osan I ja IV osaston erityismääräyksistä muuta johdu, kaikkia unionin kansalaisia ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia, jotka oleskelevat vastaanottavan valtion alueella tämän sopimuksen nojalla, on direktiivin 2004/38/EY 24 Artiklan mukaisesti kohdeltava yhdenvertaisesti kyseisen valtion kansalaisten kanssa tämän osan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Tämä oikeus on ulotettava koskemaan unionin kansalaisten tai Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten perheenjäseniä, joilla on oleskeluoikeus tai pysyvä oleskeluoikeus.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, vastaanottavan valtion ei tarvitse myöntää oikeutta sosiaaliavustukseen direktiivin 2004/38/EY 6 Artiklaan tai 14 Artiklan 4 kohdan b alakohtaan perustuvan oleskelujakson aikana eikä sen tarvitse myöntää opintorahana tai -lainana toimeentulotukea opintoja varten, ammattiin johtava koulutus mukaan luettuna, sellaisille henkilöille tai näiden perheenjäsenille, jotka ovat muita kuin työntekijöitä, itsenäisiä ammatinharjoittajia tai tällaisen aseman säilyttäviä henkilöitä, ennen kuin henkilölle myönnetään pysyvä oleskeluoikeus tämän sopimuksen 15 Artiklan mukaisesti.”

- 16 Sopimuksen 38 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tämän osan määräyksillä ei vaikuteta sellaisten lakien, asetusten tai hallinnollisten säännösten soveltamiseen vastaanottavassa valtiossa tai työskentelyvaltiossa, jotka ovat suotuisampia asiaan liittyvien henkilöiden kannalta. Tätä kohtaa ei sovelleta III osaston määräyksiin.”

- 17 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen kolmas osa, jonka otsikko on ”Eroa koskevat määräykset”, sisältää sopimuksen 40–125 artiklan. Kyseisen sopimuksen 86 artiklan, jonka otsikko on ”Euroopan unionin tuomioistuimessa vireillä olevat asiat”, 2 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”2. Euroopan unionin tuomioistuimella säilyy toimivalta antaa ennakkoratkaisuja asioissa, joissa Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntö on jätetty ennen siirtymäkauden päättymistä.

3. Sovellettaessa tämän luvun määräyksiä kanne katsotaan nostetuksi Euroopan unionin tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisupyyntö katsotaan tehdyksi, kun unionin tuomioistuimen kirjaamo tai tapauksen mukaan unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo on rekisteröinyt menettelyn vireille panevan asiakirjan.”

- 18 Kyseisen sopimuksen 89 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tuomiot ja määräykset, jotka Euroopan unionin tuomioistuin antaa ennen siirtymäkauden päättymistä, sekä tuomiot ja määräykset, jotka Euroopan unionin tuomioistuin antaa siirtymäkauden päättymisen jälkeen 86 ja 87 Artiklassa tarkoitetuissa asioissa, sitovat kaikilta osiltaan Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.”

- 19 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 126 artiklassa, jonka otsikko on ”Siirtymäkausi”, määrätään seuraavaa:

”Siirtymä- tai täytäntöönpanokausi alkaa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2020.”

- 20 Kyseisen sopimuksen 127 artiklan, jonka otsikko on ”Siirtymäkauden soveltamisala”, 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Ellei tässä sopimuksessa toisin määrätä, unionin oikeutta sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäkauden ajan.

--

3. Edellä olevan 1 kohdan nojalla sovellettavalla unionin oikeudella on siirtymäkauden aikana Yhdistyneen kuningaskunnan osalta ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa samat oikeusvaikutukset kuin unionissa ja sen jäsenvaltioissa, ja sitä tulkitaan ja sovelletaan samojen menetelmien ja yleisten periaatteiden mukaisesti kuin unionissa.”

Direktiivi 2004/38

- 21 Direktiivin 2004/38 johdanto-osan 10 ja 16 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(10) Henkilöistä, jotka käyttävät oleskeluoikeuttaan, ei kuitenkaan saisi aiheutua kohtuutonta raskautta vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle oleskelun alkuvaiheessa. Tämän vuoksi olisi unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsentensä yli kolmen kuukauden mittaiselle oleskelulle asetettava ehtoja.

--

(16) Oleskeluluvan haltijaa ei saisi karkottaa niin kauan kuin hän ei aiheuta kohtuutonta rasitusta vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle. Siksi sosiaalihuoltojärjestelmään turvautumisesta ei saisi automaattisesti seurata karkottamistoimenpide. Vastaanottavan jäsenvaltion olisi tarkasteltava, onko kyse väliaikaisista vaikeuksista, ja otettava huomioon oleskelun pituus, henkilökohtaiset olosuhteet ja myönnetyn avustuksen määrä arvioidessaan, aiheuttaako henkilö kohtuuttoman rasituksen vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle ja voidaanko hänet karkottaa. Työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja työnhakijoihin, siten kuin yhteisöjen tuomioistuimella on nämä määritellyt, ei missään tapauksessa saisi kohdistaa karkottamistoimenpidettä, paitsi yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä.”

22 Kyseisen direktiivin 1 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Tässä direktiivissä säädetään:

- a) edellytykset, jotka koskevat sitä, miten unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä voivat käyttää oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
- b) unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeus oleskella pysyvästi jäsenvaltioiden alueella;
- c) edellä a ja b alakohdassa vahvistettuja oikeuksia koskevat rajoitukset, jotka perustuvat yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen.”

23 Mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin unionin kansalaisiin, jotka siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin jonka kansalaisia he ovat, sekä heidän 2 artiklan 2 alakohdassa määriteltäviin perheenjäseniinsä, jotka tulevat heidän mukanaan tai seuraavat heitä myöhemmin.”

24 Direktiivin 7 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus oleskella yli kolme kuukautta”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Unionin kansalaisilla on oikeus oleskella toisen jäsenvaltion alueella yli kolmen kuukauden ajan

– –

- b) jos heillä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että he eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle, ja kattava sairausvakuutus turva vastaanottavassa jäsenvaltiossa; tai

– –”

25 Direktiivin 2004/38 24 artiklassa, jonka otsikko on ”Tasavertainen kohtelu”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei perustamissopimuksessa ja johdetussa oikeudessa annetuista nimenomaisista erityismääräyksistä muuta johdu, kaikkia vastaanottavan jäsenvaltion alueella tämän direktiivin nojalla asuvia unionin kansalaisia on kohdeltava jäsenvaltion kansalaisten kanssa tasavertaisesti perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla. Tämä oikeus on ulotettava koskemaan

perheenjäseniä, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia, mutta joilla on oleskeluoikeus tai oikeus pysyvään oleskeluun.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, vastaanottavan jäsenvaltion ei tarvitse myöntää oikeutta sosiaaliavustukseen oleskelun ensimmäisten kolmen kuukauden aikana tai soveltuvassa tapauksessa 14 artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädetyn pidemmän ajanjakson aikana muille kuin työntekijöille tai itsenäisille ammatinharjoittajille taikka henkilöille, joilla säilyy tällainen asema, ja heidän perheensä jäsenille eikä sen tarvitse myöntää heille ennen pysyvän oleskeluoikeuden saamista toimeentulotukea opintoja varten, ammattiin johtava koulutus mukaan luettuna, opintorahan tai -lainan muodossa.”

- 26 Saman direktiivin 37 artiklassa, jonka otsikko on ”Edullisemmat kansalliset säännökset”, säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin säännökset eivät vaikuta sellaisiin jäsenvaltion lakeihin, asetuksiin tai hallinnollisiin määräyksiin, jotka ovat tämän direktiivin piiriin kuuluvien henkilöiden kannalta edullisempia.”

Yhdistyneen kuningaskunnan oikeus

Oleskelustatusjärjestelmän EU-liite

- 27 EU:n oleskelustatusjärjestelmä – Maahanmuuttosäännösten EU-liite (EU Settlement Scheme – Appendix EU of the UK Immigration Rules) (jäljempänä oleskelustatusjärjestelmän EU-liite) on säädös, jolla Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset ovat hyväksyneet uuden oikeudellisen järjestelmän, jota sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan unionista eron valmistelemiseksi Euroopan talousalueen (ETA) kansalaisiin ja näin ollen Yhdistyneessä kuningaskunnassa asuviin unionin kansalaisiin. Sen perusteella kaikki Yhdistyneessä kuningaskunnassa ennen 31.12.2020 oleskelleet unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä voivat hakea lupaa jäädä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tämä oikeudellinen järjestelmä tuli voimaan 30.3.2019.
- 28 Oleskelustatusjärjestelmän EU-liitteessä säädetään unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä eri kategorioiden pysyvän oleskeluoikeuden ja väliaikaisen oleskeluoikeuden myöntämismenettelystä ja -edellytyksistä Yhdistyneen kuningaskunnan alueella. Siinä säädetään täten, että unionin kansalaiset, joilla oli pysyvä oleskeluoikeus kyseisellä alueella, saavat pysyvän oleskelustatuksen ja että niille unionin kansalaisille, jotka olivat asuneet Yhdistyneessä kuningaskunnassa alle viisi vuotta, myönnetään väliaikainen oleskelustatus (Pre-Settled Status), jonka saatuaan heillä on viiden vuoden väliaikainen oleskeluoikeus.

Yleistuesta vuonna 2016 annettu asetus

- 29 Yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen (Pohjois-Irlanti) (Universal Credit Regulations (Northern Ireland) 2016), sellaisena kuin se on muutettuna sosiaaliturvasta (ansiosidonnaiset etuudet) (päivitys ja muutos) (EU-ero) vuonna 2019 annetulla asetuksella (Social Security (Income-related Benefits) (Updating and Amendment) (EU Exit) Regulations (Northern Ireland) 2019) (jäljempänä yleistuesta vuonna 2016 annettu asetus), 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Henkilöt, joiden ei katsota oleskelevan Pohjois-Irlannissa.

(1) Ratkaistaessa, täyttääkö henkilö Pohjois-Irlannissa oleskelun perusedellytyksen, paitsi jos hän kuuluu 4 momentin soveltamisalaan, on katsottava, ettei hän oleskele Pohjois-Irlannissa, jos hänen vakituinen asuinpaikkansa ei ole Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Kanaalisaarilla, Mansaarella tai Irlannin tasavallassa.

(2) Henkilön vakituisen asuinpaikan ei voida katsoa olevan Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Kanaalisaarilla, Mansaarella tai Irlannin tasavallassa, ellei hänellä ole oikeutta oleskella jossain näistä paikoista.

(3) Sovellettaessa 2 momenttia oleskeluoikeus ei käsitä oikeutta, joka on olemassa seuraavien nojalla tai mukaisesti:

(a) vuoden 2016 maahanmuuttoasetuksen (Euroopan talousalue) (Immigration (European Economic Area) Regulations 2016) [(SI 2016/1052), jäljempänä ETA-asetus] 13 § tai direktiivin 2004/38 6 artikla,

(b) ETA-asetuksen 14 §, mutta ainoastaan, jos tällainen oikeus on olemassa tuon asetuksen nojalla siitä syystä, että asianomainen henkilö on

(i) kyseisen asetuksen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu työnhakijana oikeuden alaan kuuluva henkilö, tai

(ii) tällaisen työnhakijan (kyseisen asetuksen 7 §:ssä tarkoitettu) perheenjäsen,

(c) ETA-asetuksen 16 §, mutta ainoastaan silloin, kun tällainen oikeus on olemassa kyseisen asetuksen nojalla siksi, että asianomainen henkilö täyttää edellytykset, jotka on esitetty kyseisen asetuksen 16 §:n 5 momentissa tai [SEUT] 20 artiklassa (siinä tapauksessa, että oikeus oleskeluun syntyy siksi, että Ison-Britannian kansalainen ei muutoin voisi käyttää tehokkaasti oikeuksiaan unionin kansalaisena), tai

(d) henkilö, joka on vuoden 1971 maahanmuuttolain (Immigration Act 1971) mukaisesti saanut rajoitetun luvan saapua Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai oleskella siellä seuraavien perusteiden nojalla:

(i) [oleskelustatusjärjestelmän EU-liite], joka perustuu maahanmuuttolain 3 §:n 2 momenttiin,

— —

— —”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 30 CG, joka on Kroatian ja Alankomaiden kansalainen, on kahden pienen lapsen äiti ja yksinhuoltaja. Hän on ilmoittanut saapuneensa Pohjois-Irlantiin kumppaninsa ja lastensa isän, joka on Alankomaiden kansalainen, kanssa vuonna 2018. Hän ei ole koskaan harjoittanut taloudellista toimintaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja hän asui siellä yhdessä kumppaninsa kanssa siihen asti, kunnes hän muutti pahoinpideltyjen naisten vastaanottokeskukseen. CG:llä ei ole lainkaan varoja voidakseen huolehtia omasta ja lastensa toimeentulosta.

- 31 Home Office (sisäministeriö, Yhdistynyt kuningaskunta) myönsi 4.6.2020 CG:lle oleskelustatusjärjestelmän EU-liitteen perusteella väliaikaisen oleskelustatuksen (Pre-Settled Status) Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja hänelle myönnettiin sen perusteella väliaikainen oleskeluoikeus. Kyseisen aseman saamiseksi ei ole asetettu varoja koskevaa edellytystä.
- 32 CG haki 8.6.2020 yleistueksi (Universal Credit) kutsuttavaa sosiaaliavustusta Pohjois-Irlannin kunnallisasioiden virastolta. Hakemus hylättiin 17.6.2020 tehdyllä päätöksellä sillä perusteella, että CG ei täyttänyt sen saamiseksi vaadittua oleskelua koskevaa edellytystä.
- 33 Toimivaltainen hallintoviranomainen katsoi, että ainoastaan sellaisten henkilöiden osalta, joilla on yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu oleskeluoikeus Yhdistyneessä kuningaskunnassa, voidaan katsoa, että he asuvat vakituisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja että he voivat näin ollen vaatia yleistuen saamista. CG:n kaltaiset jäsenvaltioiden kansalaiset, joilla on oleskeluoikeus oleskelustatusjärjestelmän EU-liitteen perusteella, eivät sitä vastoin kuulu yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen 9 §:n 3 momentin d kohdan i alakohdan nojalla yleistuen mahdollisten saajien luokkaan.
- 34 Kuten kyseisestä 9 §:n 3 momentin d kohdan i alakohdasta ilmenee, oleskelustatusjärjestelmän EU-liitteessä jäsenvaltioiden kansalaisille luotu oleskeluoikeus ei kuulu oleskeluoikeuksiin, joiden perusteella voidaan todeta vakinainen asuinpaikka Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Tällä säännöksellä, joka sisällytettiin yleistuesta vuonna 2016 annettuun asetukseen sosiaaliturvasta vuonna 2019 annetulla asetuksella (jäljempänä vuoden 2019 asetus), kansalliset viranomaiset halusivat sulkea kyseiset henkilöt pois yleistuen mahdollisten edunsaajien joukosta säättämällä, että näillä henkilöillä vastedes oleva oleskeluoikeus ei ole merkityksellinen yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen 9 §:n 2 momentin mukaisen vakituisen asuinpaikan vahvistamista varten.
- 35 Pohjois-Irlannin kunnallisasioiden viraston 17.6.2020 tekemä päätös vahvistettiin 30.6.2020, kun CG oli vaatinut päätöksen uudelleentarkastelua.
- 36 CG valitti 17.6.2020 tehdystä päätöksestä Appeal Tribunaliin (Northern Ireland) (Pohjois-Irlannin ylioikeus, Yhdistynyt kuningaskunta). Hän on riitauttanut erityisesti kyseisen päätöksen perustana olevan yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen 9 §:n 3 momentin d kohdan i alakohdan laillisuuden. Hän katsoo, että kyseisellä säännöksellä rikotaan SEUT 18 artiklaa ja laiminlyödään velvollisuuksia, joita Yhdistyneelle kuningaskunnalle kuuluu Euroopan yhteisöistä annetun vuoden 1972 lain (European Communities Act 1972) mukaan, koska siinä evätään sosiaaliavustus unionin kansalaisilta, joiden on todettu oleskelevan laillisesti Yhdistyneen kuningaskunnan alueella.
- 37 CG katsoo tältä osin, että koska hänellä on väliaikainen oleskeluoikeus, joka perustuu hänelle 4.6.2020 myönnettyyn väliaikaiseen oleskelustatukseen, hänen on katsottava oleskelevan Pohjois-Irlannin alueella yleistuesta annetun vuoden 2016 asetuksen 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Tästä syystä hänellä pitäisi olla oikeus saada yleistukea. Se, että häneltä evätään kyseinen sosiaaliavustus sillä perusteella, että hänen oleskelustatuksensa ei ole merkityksellinen määritettäessä vakituista asuinpaikkaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa, merkitsee erilaista kohtelua Yhdistyneessä kuningaskunnassa laillisesti asuvien unionin kansalaisten ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten välillä ja näin ollen SEUT 18 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää. CG väittää, että 7.9.2004 annetun tuomion Trojani (C-456/02, EU:C:2004:488) ja asian kannalta merkityksellisen kansallisen

oikeuskäytännön mukaan hän voi vedota suoraan tähän säännökseen saadakseen sosiaaliavustusta sillä perusteella, että hänellä on kansallisen oikeuden mukainen oleskeluoikeus, vaikka hän ei täytä unionin oikeuden mukaisia oleskeluoikeuden saamisen edellytyksiä.

- 38 Pohjois-Irlannin kunnallisasioiden virasto väittää, että kansallisen oikeuden mukaan väliaikainen oleskelustatus (Pre-Settled Status) ei sellaisenaan anna oikeutta sosiaaliavustuksiin, joita koskevat niiden omat myöntämisedellytykset.
- 39 Tässä tilanteessa Appeal Tribunal (Northern Ireland) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko [yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen] 9 §:n 3 momentin [d] kohdan i alakohda, joka lisättiin asetukseen [vuoden 2019 asetuksella], jossa suljetaan sosiaalietuuksia koskevan oikeuden ulkopuolelle Euroopan unionin kansalaiset, joilla on Yhdistyneessä kuningaskunnassa oleskeluoikeus [tässä tapauksessa EU-liitteessä tarkoitettu väliaikainen oleskelustatus], lainvastaisesti (välittömästi tai välillisesti) syrjivä [SEUT] 18 artiklan nojalla ja yhteensopimaton [Euroopan yhteisöistä vuonna 1972 annettuun lakiin] perustuvien Yhdistyneen kuningaskunnan velvoitteiden kanssa?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi ja [yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen] 9 §:n 3 momentin [d] kohdan i alakohdan on katsottava olevan välillisesti syrjivä, onko kyseinen säännös oikeutettu [SEUT] sopimuksen 18 artiklan nojalla ja yhteensopimaton [Euroopan yhteisöistä vuonna 1972 annettuun lakiin] perustuvien Yhdistyneen kuningaskunnan velvoitteiden kanssa?”

Nopeutettua menettelyä koskeva pyyntö

- 40 Appeal Tribunal for Northern Ireland pyysi unionin tuomioistuimelta tämän asian käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä, kun otetaan huomioon asian ilmeinen kiireellisyys ja CG:n vaikea taloudellinen tilanne.
- 41 Työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unionin tuomioistuimen presidentti voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti omasta aloitteestaan päättää esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, että ennakkoratkaisupyyntö käsitellään nopeutetussa menettelyssä.
- 42 Unionin tuomioistuimen presidentin 26.1.2021 tekemällä päätöksellä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle esitettiin tietopyyntö. Sitä pyydettiin erityisesti täsmentämään, oliko mahdollisesti olemassa vaara CG:n ja hänen lastensa perusoikeuskirjan 7 ja 24 artiklassa vahvistettujen perusoikeuksien loukkaamisesta, ja ilmoittamaan CG:n varat sekä hänen ja hänen lastensa majoitusolosuhteet.
- 43 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvisti 5.2.2021 lähettämässään sähköpostissa yhtäältä, ettei CG:llä ollut lainkaan varoja, ettei hänellä ollut tällä hetkellä oikeutta valtion etuuksiin ja että hän asui pahoinpideltyjen naisten vastaanottokeskuksessa, ja toisaalta, että CG:n lasten perusoikeudet olivat vaarassa tulla loukatuiksi.

- 44 Kun otetaan huomioon CG:n ja hänen lastensa varattomuus ja se, että CG ei voinut kansallisen oikeuden nojalla saada sosiaaliavustuksia, unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyi 11.2.2021 tekemällään päätöksellä esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan pyynnön työjärjestyksen 105 artiklassa tarkoitetun nopeutetun menettelyn soveltamisesta.

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 45 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen on oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön (tuomio 10.12.2020, J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 46 Tältä osin SEU 19 artiklan 3 kohdan b alakohdasta ja SEUT 267 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu unionin toimielinten kaikkien toimien pätevydestä ja tulkinnasta. SEUT 267 artiklan toisessa kohdassa täsmennetään, että mikäli jäsenvaltion tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa esitetään kysymys, josta voidaan esittää ennakkoratkaisupyyntö, tämä tuomioistuin voi pyytää unionin tuomioistuinta lausumaan siitä, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.
- 47 Nyt käsiteltävässä asiassa Yhdistynyt kuningaskunta erosi unionista 1.2.2020, jolloin Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimus tuli voimaan, ja siitä tuli siten kolmas valtio. Tästä seuraa, että Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimia ei kyseisestä päivästä lähtien voida enää pitää jäsenvaltion tuomioistuimina.
- 48 Kyseisen sopimuksen 126 artiklassa määrätään kuitenkin siirtymäkaudesta, joka alkoi mainitun sopimuksen voimaantulopäivänä eli 1.2.2020 ja päättyi 31.12.2020. Sen 127 artiklassa määrätään, että siirtymäkauden aikana, jollei samassa sopimuksessa toisin määrätä, unionin oikeus on sovellettavissa Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja sen alueella, sillä on samat oikeusvaikutukset kuin unionissa ja sen jäsenvaltioissa, ja sitä tulkitaan ja sovelletaan samojen menetelmien ja yleisten periaatteiden mukaisesti kuin unionissa.
- 49 Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 86 artiklan 2 kohdassa määrätään myös, että unionin tuomioistuimella säilyy toimivalta antaa ennakkoratkaisuja asioissa, joissa Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntö on jätetty ennen siirtymäkauden päättymistä. Kyseisen artiklan 3 kohdasta ilmenee lisäksi, että ennakkoratkaisupyyntö katsotaan tehdyksi 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla päivänä, jona unionin tuomioistuimen kirjaamo on rekisteröinyt menettelyn vireille panevan asiakirjan.
- 50 Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön 30.12.2020, eli ennen siirtymäkauden päättymistä, riita-asiassa, joka koskee CG:n Pohjois-Irlannin kunnallisasioiden virastolle 8.6.2020 esittämää sosiaaliavustusta koskevaa hakemusta.
- 51 Tästä seuraa yhtäältä, että pääasiassa kyseessä oleva tilanne kuuluu Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 126 ja 127 artiklan nojalla unionin oikeuden ajalliseen soveltamisalaan, ja toisaalta, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen antamaan ennakkoratkaisun sitä pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä kyseisen sopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla siltä osin kuin pyyntö koskee SEUT 18 artiklan ensimmäisen kohdan tulkintaa.

- 52 Unionin tuomioistuin ei sitä vastoin ole toimivaltainen lausumaan ensimmäisestä kysymyksestä siltä osin kuin sillä pyritään arvioimaan, onko yleistuesta vuonna 2016 annetun asetuksen 9 §:n 3 momentin d kohdan i alakohta yhteensopiva Yhdistyneelle kuningaskunnalle Euroopan yhteisöistä annetun vuoden 1972 lain nojalla kuuluvien velvollisuuksien kanssa, koska tällainen kysymys ei koske unionin oikeuden tulkintaa eikä unionin toimielinten toimen pätevyyttä SEUT 267 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Kysymysten tutkittavaksi ottaminen

- 53 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että pääasiassa kyseessä olevaan tilanteeseen sovelletaan vain kansallista oikeutta eikä se näin ollen kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Se katsoo, että CG:lle on myönnetty pääasiassa kyseessä oleva väliaikainen oleskeluoikeus vain kansallisen oikeuden perusteella ja että sillä seikalla, että kyseinen henkilö on voinut päästä unionin oikeuden nojalla Yhdistyneen kuningaskunnan alueelle alun perin kolmeksi kuukaudeksi, ei ole merkitystä pääasiassa kyseessä olevan tilanteen arvioimista varten.
- 54 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on näin ollen periaatteessa velvollisuus antaa ennakkoratkaisu (tuomio 10.12.2020, J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 55 Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että unionin oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväarennökset), C-510/19, EU:C:2020:953, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 56 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että CG, joka on Kroatian ja Alankomaiden kansalainen, saapui Yhdistyneen kuningaskunnan alueelle vuonna 2018 ja on oleskellut siellä kansallisen oikeuden perusteella 4.6.2020 alkaen.
- 57 Koska unionin oikeutta sovellettiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäajan päättymiseen saakka Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 127 artiklan nojalla, jollei samassa sopimuksessa toisin määrätä, on muistutettava, että unionin kansalainen, joka on jonkin jäsenvaltion kansalainen ja joka on siirtynyt toiseen jäsenvaltioon, on käyttänyt liikkumisvapauttaan, joten hänen tilanteensa kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2020, ZW, C-454/19, EU:C:2020:947, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 58 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että jäsenvaltion kansalainen, jolla on jäsenvaltion kansalaisuuden nojalla unionin kansalaisuus ja joka oleskelee laillisesti toisen jäsenvaltion alueella, kuuluu tästä syystä myös unionin oikeuden soveltamisalaan. Jäsenvaltion kansalaisella, joka oleskelee jossakin muussa jäsenvaltiossa, on siis unionin kansalaisuuden perusteella oikeus vedota SEUT 21 artiklan 1 kohtaan ja hän kuuluu SEUT 18 artiklassa, joka sisältää kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon koskevan periaatteen, tarkoitettuun perussopimusten soveltamisalaan (tuomio 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Luovuttaminen Ukrainaan), C-398/19, EU:C:2020:1032, 29 ja 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 59 Tästä seuraa, että CG:n tilanne kuului unionin oikeuden soveltamisalaan Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksessa määrätyn siirtymäkauden päättymiseen asti. Näin ollen on katsottava, että esitetyt kysymykset on otettava tutkittaviksi siltä osin kuin ne koskevat SEUT 18 artiklan ensimmäisen kohdan tulkintaa.

Asiakysymys

Ensimmäinen kysymys

- 60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko SEUT 18 artiklaa tulkittava siten, että kansallinen säännös, jossa evätään sosiaalietuudet unionin kansalaisilta, joilla on väliaikainen oleskeluoikeus kansallisen oikeuden nojalla, kuuluu kyseisessä artiklassa määrätyn kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon soveltamisalaan.
- 61 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 62 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, siltä osin kuin ensimmäiseksi on kyse ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksiin vastaamisen kannalta merkityksellisistä säännöksistä ja määräyksistä, että SEUT 20 artiklan 1 kohdassa annetaan jokaiselle henkilölle, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus, unionin kansalaisen asema, jonka tarkoituksena on olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuinen asema, jonka perusteella samassa tilanteessa olevat jäsenvaltioiden kansalaiset voivat saada EUT-sopimuksen asiallisella soveltamisalalla osakseen saman oikeudellisen kohtelun kansalaisuudestaan riippumatta, jollei tätä koskevista nimenomaisesti määräytyistä poikkeuksista muuta johdu (tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 57 ja 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Jokainen unionin kansalainen voi siis vedota SEUT 18 artiklaan, jossa kielletään kansalaisuuteen perustuva syrjintä kaikissa niissä tilanteissa, jotka kuuluvat unionin oikeuden asialliseen soveltamisalaan. Tällaisiin tilanteisiin kuuluvat tapaukset, jotka koskevat SEUT 20 artiklan 2 kohdan a alakohdassa ja SEUT 21 artiklassa myönnetyn, liikkumista ja oleskelua jäsenvaltioiden alueella koskevan vapauden käyttämistä (tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 64 Koska CG on unionin kansalainen, joka on käyttänyt liikkumista ja oleskelua koskevaa vapauttaan asettuaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, hänen tilanteensa kuuluu unionin oikeuden aineelliseen soveltamisalaan, joten hän voi lähtökohtaisesti vedota SEUT 18 artiklaan sisältyvään kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoon.
- 65 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 18 artiklan ensimmäistä kohtaa voidaan kuitenkin soveltaa itsenäisesti ainoastaan sellaisiin unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluviin tilanteisiin, joita varten EUT-sopimuksessa ei ole syrjinnän kieltäviä erityissääntöjä (tuomio 6.10.2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, 78 kohta). Lisäksi SEUT 20 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa määrätään nimenomaisesti, että tässä artiklassa unionin kansalaisille myönnettyjä oikeuksia käytetään ”perussopimuksissa ja niiden soveltamiseksi hyväksytyissä toimenpiteissä määritellyin edellytyksin ja rajoituksin”, ja myös SEUT 21 artiklan mukaan unionin kansalaisten oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella edellyttää, että noudatetaan ”perussopimuksissa määrättyjä tai [niiden] soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädettyjä rajoituksia ja ehtoja” (ks. vastaavasti tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Niinpä syrjintäkiellon periaate konkretisoidaan direktiivin 2004/38 24 artiklassa sellaisten unionin kansalaisten osalta, jotka käyttävät vapauttaan liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.
- 67 Tältä osin on muistutettava, että direktiivin 2004/38 3 artiklan 1 kohdan mukaan unionin kansalaiset, jotka siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin jonka kansalaisia he ovat, sekä heidän direktiivin 2 artiklan 2 alakohdassa määritellyt perheenjäsenensä, jotka tulevat heidän mukanaan tai seuraavat heitä myöhemmin, kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan ja nauttivat siinä myönnettyjä oikeuksia (tuomio 10.9.2019, Chenchooliah, C-94/18, EU:C:2019:693, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tämä pätee kuitenkin CG:n kaltaiseen henkilöön, joka on sekä Kroatian että Alankomaiden kansalainen ja joka on käyttänyt vapauttaan liikkua ja oleskella Yhdistyneen kuningaskunnan alueella ennen Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen 126 artiklassa määrätyn siirtymäkauden päättymistä. Tästä seuraa, että CG:n tilanteessa oleva henkilö kuuluu kyseisen direktiivin soveltamisalaan, joten kysymystä siitä, syrjitäänkö tätä henkilöä kansalaisuuden perusteella, on arvioitava direktiivin 2004/38 24 artiklan eikä SEUT 18 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella.
- 68 Siltä osin kuin toiseksi on kyse pääasiassa kyseessä olevien sosiaaliavustusten luonteesta, on todettava, että direktiivin 2004/38 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla sosiaaliavustuksen käsitteellä viitataan kaikkiin kansallisten, alueellisten tai paikallisten viranomaisten perustamiin tukijärjestelmiin, joihin turvautuu henkilö, jolla ei ole riittäviä varoja perustarpeidensa ja perheensä perustarpeiden täyttämiseen ja joka saattaa siksi muodostua oleskelunsa aikana rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion julkiselle taloudelle, millä voi olla seurauksia tuen, jota kyseinen valtio voi myöntää, kokonaistasolle (tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Näin ollen toimeentuloetuuksia, jotka on tarkoitettu antamaan niiden saajille ihmisarvoisen elämän mahdollistava vähimmäistoimeentulo, on pidettävä direktiivin 2004/38 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina ”sosiaaliavustuksina” (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 70 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että CG:n hakema etuus eli yleistuki on rahana maksettava toimeentuloetus, joka kuuluu verovaroista rahoitettavan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin ja jonka saamiseksi on asetettu varoja koskeva

edellytys. Sen tavoitteena on korvata useita muita sosiaalietuuksia, kuten tuloihin perustuva työnhakijan tuki (income based jobseeker's allowance), ansiosidonnainen työllisyys- ja tukietuus (income-related employment and support allowance), tulotuki (income support), työssäkäyvien verohyvitys (working tax credit), lapsihyvitys (child tax credit) ja asumistuki (housing benefit).

- 71 Tästä seuraa, että yleistuki on luokiteltava direktiivin 2004/38 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi sosiaaliavustukseksi, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on vielä tarkistettava.
- 72 Näin ollen ensimmäinen kysymys on muotoiltava uudelleen siten, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee sillä lähinnä, onko direktiivin 2004/38 24 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä vastaanottavan jäsenvaltion säännöstölle, jossa evätään sosiaaliavustuksia unionin kansalaisilta, jotka eivät harjoita taloudellisesta toimintaa, joilla ei ole riittäviä varoja ja joille kyseinen jäsenvaltio on myöntänyt kansallisen oikeuden perusteella väliaikaisen oleskeluoikeuden, vaikka nämä avustukset taataan kyseisen jäsenvaltion kansalaisille, jotka ovat samassa tilanteessa.
- 73 Ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskevasta päätöksestä käy ilmi, että pääasian valittaja on asunut Yhdistyneessä kuningaskunnassa yli kolmen kuukauden ajan, että hän ei hae työtä ja että hän saapui kyseisen jäsenvaltion alueelle kumppaninsa, joka on hänen pienten lastensa isä, mukana ja että hän erosi kumppanistaan perheväkivallan vuoksi. Tällainen tilanne ei kuulu yhteenkään niistä tapauksista, joissa direktiivin 2004/38 24 artiklan 2 kohdassa sallitaan poikkeaminen yhdenvertaisesta kohtelusta, muun muassa siltä osin kuin on kyse yleistuen kaltaisen sosiaaliavustuksen saamisesta.
- 74 Kyseisen direktiivin 24 artiklan 1 kohdan mukaan kaikkia vastaanottavan jäsenvaltion alueella tämän direktiivin nojalla asuvia unionin kansalaisia on kohdeltava jäsenvaltion kansalaisten kanssa yhdenvertaisesti EUT-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.
- 75 Unionin tuomioistuin on katsonut, että unionin kansalainen voi sosiaaliavustusten saamisen kannalta vaatia kyseisen säännöksen nojalla yhdenvertaista kohtelua vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisten kanssa vain, jos hänen oleskelunsa vastaanottavan jäsenvaltion alueella täyttää direktiivin 2004/38 edellytykset (ks. vastaavasti tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 68 ja 69 kohta).
- 76 Tältä osin on muistutettava, että yli kolme kuukautta mutta alle viisi vuotta vastaanottavan jäsenvaltion alueella kestävän oleskelun tapauksessa oleskeluoikeuden saaminen riippuu edellytyksistä, joista säädetään direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdassa, jonka b alakohdassa säädetään muun muassa, että unionin kansalaisella, joka ei harjoita taloudellista toimintaa, on oltava itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat. Direktiivin johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen mukaan näillä edellytyksillä pyritään erityisesti estämään se, että näistä henkilöistä aiheutuisi kohtuutonta rasisitua vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle (ks. vastaavasti tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 77 Sen hyväksyminen, että unionin kansalaiset, joilla ei ole oleskeluoikeutta direktiivin 2004/38 nojalla, voisivat vaatia samaa oikeutta sosiaaliavustuksiin kuin jäsenvaltion omat kansalaiset, olisi vastoin kyseistä tavoitetta ja saattaisi antaa unionin kansalaisille, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa, mahdollisuuden käyttää vastaanottavan jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmää toimeentulonsa rahoittamiseen (ks. vastaavasti tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 74, 76 ja 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 78 Tästä seuraa, että jäsenvaltiolla on direktiivin 2004/38 7 artiklan nojalla mahdollisuus evätä sosiaaliavustukset unionin kansalaisilta, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa, jotka käyttävät liikkumisvapauttaan ja joilla ei ole riittäviä varoja oleskeluoikeuden saamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 78 kohta).
- 79 Kunkin asianomaisen taloudellinen tilanne on siis tarpeen tutkia konkreettisesti ja ottamatta haettuja sosiaaliavustuksia huomioon, jotta voidaan arvioida, täyttääkö hän direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyn riittäviä varoja koskevan edellytyksen ja voiko hän näin ollen vedota vastaanottavassa jäsenvaltiossa kyseisen direktiivin 24 artiklan 1 kohdassa säädettyyn syrjintäkiellon periaatteeseen, jotta häntä kohdellaan kyseisen jäsenvaltion kansalaisten kanssa yhdenvertaisella tavalla (ks. vastaavasti tuomio 11.11.2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, 80 ja 81 kohta).
- 80 Pääasian oikeudenkäynnin osalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimen tietopyyntöön antamasta vastauksesta käy ilmi, että CG:llä ei ole riittäviä varoja. Tällaisesta henkilöstä voi siis aiheutua kohtuutonta räsitus Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaalihuoltojärjestelmälle, eikä hän näin ollen voi vedota direktiivin 2004/38 24 artiklan 1 kohdassa säädettyyn syrjintäkiellon periaatteeseen.
- 81 Tätä arviointia ei voi tehdä tyhjäksi se, että CG:llä on kansalliseen oikeuteen perustuva tilapäinen oleskeluoikeus, joka on myönnetty hänelle ilman varoja koskevaa edellytystä. Jos nimittäin unionin kansalainen, joka ei harjoita taloudellista toimintaa, jolla ei ole riittäviä varoja ja joka oleskelee vastaanottavassa jäsenvaltiossa täyttämättä direktiivissä 2004/38 säädettyjä edellytyksiä, voisi vedota kyseisen direktiivin 24 artiklan 1 kohdassa säädettyyn syrjintäkiellon periaatteeseen, hän saisi laajempaa suojaa kuin se, jota hän olisi saanut kyseisen direktiivin niiden säännösten nojalla, jotka olisivat johtaneet siihen, että kyseiseltä kansalaiselta evätään oleskeluoikeus.
- 82 On tosin myös todettava, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset kansalliset säännökset, joilla myönnetään oleskeluoikeus unionin kansalaiselle, vaikka kaikki direktiivissä 2004/38 sitä varten säädetyt edellytykset eivät täyty, kuuluvat tämän direktiivin 37 artiklassa tarkoitettuun tilanteeseen; tuon artiklan mukaanhan kyseinen direktiivi ei ole esteenä sille, että jäsenvaltioiden oikeudessa otetaan käyttöön direktiivin säännöksillä käyttöön otettua järjestelmää edullisempi järjestelmä.
- 83 Ei kuitenkaan voida mitenkään katsoa, että tällainen oleskeluoikeus olisi myönnetty direktiivin 2004/38 ”nojalla” sen 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Unionin tuomioistuin on nimittäin katsonut, että se, ettei sellaisiin kansallisiin säännöksiin vaikuteta, jotka ovat direktiivin 2004/38 säännöksiä edullisempia unionin kansalaisten oleskeluoikeuden osalta, ei millään tavoin merkitse, että nämä säännökset olisi sisällytettävä direktiivillä käyttöön otettuun järjestelmään, ja se on päätellyt tästä erityisesti, että kunkin jäsenvaltion, joka on päättänyt ottaa käyttöön direktiivin 2004/38 säännöksillä perustettua edullisemman järjestelmän, on täsmennettävä, mitä seurauksia on sillä, että jäsenvaltioiden oikeudessa otetaan käyttöön direktiivin säännöksillä perustettua edullisempi järjestelmä (tuomio 21.12.2011, Ziolkowski ja Szeja, C-424/10 ja C-425/10, EU:C:2011:866, 49 ja 50 kohta).
- 84 On silti huomattava, että – kuten tämän tuomion 57 kohdassa on korostettu – CG:n kaltainen unionin kansalainen, joka on muuttanut toiseen jäsenvaltioon, on käyttänyt SEUT 21 artiklan 1 kohdassa myönnettyä perusvapauttaan liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, joten hänen tilanteensa kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, ja näin on siitä huolimatta, että hänen oleskeluoikeutensa on myönnetty kansallisen oikeuden perusteella.

- 85 Tältä osin on todettava, että perusoikeuskirjan soveltamisala on jäsenvaltioiden toimenpiteiden osalta määritelty perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta (tuomio 13.6.2017, Florescu ym., C-258/14, EU:C:2017:448, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Mainitun 51 artiklan 2 kohdan mukaan perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä (tuomio 19.11.2019, TSN ja AKT, C-609/17 ja C-610/17, EU:C:2019:981, 42 kohta).
- 86 Lisäksi on niin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeusjärjestyksessä taatut perusoikeudet ovat sovellettavissa kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin (tuomio 19.11.2019, TSN ja AKT, C-609/17 ja C-610/17, EU:C:2019:981, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 87 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset myönsivät CG:lle oleskeluoikeuden, vaikka hänellä ei ollut riittäviä varoja. Kuten tämän tuomion 82 kohdassa on todettu, mainitut viranomaiset sovelsivat oleskeluoikeuden osalta direktiivin 2004/38 säännöksillä käyttöön otettua järjestelmää edullisempaa järjestelmää, joten tätä toimintaa ei voida pitää kyseisen direktiivin täytäntöönpanona. Näin menetellessään kyseiset viranomaiset ovat sitä vastoin tunnustaneet jäsenvaltion kansalaisen oikeuden oleskella vapaasti sen alueella eli oikeuden, joka unionin kansalaisille myönnetään SEUT 21 artiklan 1 kohdassa, tukeutumatta edellytyksiin ja rajoituksiin, joita kyseiselle oikeudelle on asetettu direktiivissä 2004/38.
- 88 Tästä seuraa, että kun vastaanottavan jäsenvaltion viranomaiset myöntävät edellä mainitun oikeuden pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa, ne soveltavat EUT-sopimuksen määräyksiä, jotka koskevat unionin kansalaisen asemaa, jonka on – kuten tämän tuomion 62 kohdassa on korostettu – tarkoitus olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuinen asema, ja että niiden on näin ollen noudatettava perusoikeuskirjan määräyksiä.
- 89 Erityisesti vastaanottavan jäsenvaltion on perusoikeuskirjan 1 artiklan mukaisesti varmistettava, että unionin kansalainen, joka on käyttänyt oikeuttaan liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella ja jolla on kansallisen oikeuden mukainen oleskeluoikeus sekä joka on haavoittuvassa asemassa, voi elää ihmisarvoisissa olosuhteissa.
- 90 Perusoikeuskirjan 7 artiklassa tunnustetaan myös oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen. Tätä artiklaa on luettava yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa tunnustetun, lapsen edun huomioon ottamista kaikissa lasta koskevissa toimissa koskevan velvollisuuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2019, SM (Algerialaiseen kafala-järjestelyyn asetettu lapsi), C-129/18, EU:C:2019:248, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 91 Vastaanottavan jäsenvaltion on sallittava lasten, jotka ovat erityisen haavoittuvaisia, majoittaminen ihmisarvoisissa olosuhteissa sen vanhemman tai niiden vanhempien kanssa, joiden huollettavana he ovat.
- 92 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että CG on kahden pienen lapsen äiti, että hänellä ei ole lainkaan varoja huolehtiakseen omasta ja lastensa toimeentulosta ja että hän on yksinhuoltaja, koska hän on paennut väkivaltaista kumppaniaan. Tällaisessa tilanteessa toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat hylätä yleistuen kaltaista sosiaaliavustusta koskevan hakemuksen vasta varmistettuaan, etteivät asianomaisen kansalaisen ja hänen huollettavanaan

olevien lasten perusoikeudet, sellaisina kuin ne on vahvistettu perusoikeuskirjan 1, 7 ja 24 artiklassa, ole sen vuoksi konkreettisesti ja tosiasiallisesti vaarassa tulla loukatuiksi. Tämän tutkimuksen yhteydessä kyseiset viranomaiset voivat ottaa huomioon kaikki kansallisessa oikeudessa säädetyt avustukset, joita asianomainen kansalainen ja hänen lapsensa voivat tosiasiallisesti tällä hetkellä saada. Pääasian oikeudenkäynnissä kansallisen tuomioistuimen on erityisesti tarkistettava, voivatko CG ja hänen lapsensa saada tosiasiallisesti tällä hetkellä sellaisia muita tukia kuin yleistukea, joihin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja Pohjois-Irlannin kunnallisasioiden virasto ovat unionin tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa viitanneet.

93 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava seuraavasti:

- Direktiivin 2004/38 24 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä vastaanottavan jäsenvaltion säännöstölle, jossa evätään sosiaaliavustuksia unionin kansalaisilta, jotka eivät harjoita taloudellisesta toimintaa, joilla ei ole riittäviä varoja ja joille kyseinen jäsenvaltio on myöntänyt väliaikaisen oleskeluoikeuden, vaikka nämä avustukset taataan kyseisen jäsenvaltion kansalaisille, jotka ovat samassa tilanteessa.
- On kuitenkin niin, että kun unionin kansalainen oleskelee kansallisen oikeuden nojalla laillisesti muun jäsenvaltion kuin sen jäsenvaltion alueella, jonka kansalainen hän on, sosiaaliavustusten myöntämistä varten toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on varmistettava, etteivät kyseisen kansalaisen ja hänen huollettavanaan olevien lasten perusoikeudet, sellaisina kuin ne on vahvistettu perusoikeuskirjan 1, 7 ja 24 artiklassa, ole konkreettisesti ja tosiasiallisesti vaarassa tulla loukatuiksi sen vuoksi, että heiltä evätään tällaiset avustukset kyseisen jäsenvaltion säännösten perusteella. Mikäli kyseisellä kansalaisella ei ole lainkaan varoja voidakseen huolehtia omasta ja lastensa toimeentulosta ja kun hän on yksinhuoltaja, näiden viranomaisten on varmistettava, että jos sosiaaliavustukset evätään, kyseinen kansalainen voi kuitenkin elää lastensa kanssa ihmisarvoisissa olosuhteissa. Tämän arvioinnin yhteydessä kyseiset viranomaiset voivat ottaa huomioon kaikki kansallisessa oikeudessa säädetyt avustukset, joita asianomainen kansalainen ja hänen lapsensa voivat tosiasiallisesti saada.

Toinen kysymys

94 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

95 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivin 2004/38/EY 24 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä vastaanottavan jäsenvaltion säännöstölle, jossa evätään sosiaaliavustuksia unionin kansalaisilta, jotka eivät harjoita taloudellisesta toimintaa, joilla ei ole riittäviä varoja ja joille kyseinen jäsenvaltio on myöntänyt väliaikaisen oleskeluoikeuden, vaikka nämä avustukset taataan kyseisen jäsenvaltion kansalaisille, jotka ovat samassa tilanteessa.

On kuitenkin niin, että kun unionin kansalainen oleskelee kansallisen oikeuden nojalla laillisesti muun jäsenvaltion kuin sen jäsenvaltion alueella, jonka kansalainen hän on, sosiaaliavustusten myöntämistä varten toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on varmistettava, etteivät kyseisen kansalaisen ja hänen huollettavanaan olevien lasten perusoikeudet, sellaisina kuin ne on vahvistettu perusoikeuskirjan 1, 7 ja 24 artiklassa, ole konkreettisesti ja tosiasiallisesti vaarassa tulla loukatuiksi sen vuoksi, että heiltä evätään tällaiset avustukset kyseisen jäsenvaltion säännösten perusteella. Mikäli kyseisellä kansalaisella ei ole lainkaan varoja voidakseen huolehtia omasta ja lastensa toimeentulosta ja kun hän on yksinhuoltaja, näiden viranomaisten on varmistettava, että jos sosiaaliavustukset evätään, kyseinen kansalainen voi kuitenkin elää lastensa kanssa ihmisarvoisissa olosuhteissa. Tämän arvioinnin yhteydessä kyseiset viranomaiset voivat ottaa huomioon kaikki kansallisessa oikeudessa säädetty avustukset, joita asianomainen kansalainen ja hänen lapsensa voivat tosiasiallisesti saada.

Allekirjoitukset